

**UCHWAŁA NR LXII/411/23
RADY GMINY SOMIANKA**

z dnia 20 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
i Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Somianka na lata 2024-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 1 i ust. 2-2a i art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151), art. 10 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) oraz art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Somianka na lata 2024 - 2027” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somianka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Jan Rakowski

Załącznik
do Uchwały Nr LXII/411/23
Rady Gminy Somianka
z dnia 20 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
I UZALEŻNIENIOM BEHAWIORALNYM
W GMINIE SOMIANKA
NA LATA 2024-2027**

Spis treści

I WPROWADZENIE	4
II ASPEKTY PRAWNE	5
II 1. Podstawa prawna	5
II 2. Relewantne akty prawne.....	6
III PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE.....	6
III 1. Lokalizacja	6
III 2. Demografia.....	7
III 2. 1. Dane Urzędu Stanu Cywilnego	7
III 2. 2. Dane Głównego Urzędu Statystycznego	8
IV. REALIZATORZY I WSPÓŁREALIZATORZY PROGRAMU.....	9
V DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY	9
V 1. Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	9
V 2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych	10
V 3. Procedury „Niebieska Karta”	11
V 4. Interwencje Policji.....	11
V 5. Programy wychowawczo-terapeutyczne i inne oddziaływania wobec uczniów.	12
V 6. Współpraca z Gminnym Punktem Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkowie	14
V 7. Szkolenia	15
V 8. Świetlice i grupy wsparcia.....	15
V 9. Wyniki badań ankietowych dorosłych mieszkańców.....	15
V 10. Wyniki badań ankietowych uczniów.....	20
VI CELE PROGRAMU	27
VI 1. Cel strategiczny.....	27
VI 2. Zadania.....	28
Zadanie 1.	28
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.....	28
Zadanie 2.	29
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.	29
Zadanie 3.	30
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci / młodzieży;.....	30
Zadanie 4.	32
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.	32

Zadanie 5.....	32
Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 (reklama i promocja napojów alkoholowych) i art. 15 (m.in. zakaz sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia) ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	32
Zadanie 6.....	33
Zapewnienie warunków do realizacji zadań ustawowych przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	33
Zadanie 7.....	33
Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.	33
VII ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	33
VIII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	34
IX ADRESACI PROGRAMU	34
X ZAKŁADANE REZULTATY	34

I WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Somianka na lata 2024-2027, zwany w dalszej części „Programem”, stanowi kontynuację i rozwinięcie założeń przyjętych przez władze Gminy z lat ubiegłych.

Alkoholizm, narkomania i uzależnienia behawioralne stanowią istotne wyzwania cywilizacyjne dla życia społecznego o zasięgu globalnym. Każde uzależnienie w sposób istotny wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne, a jego konsekwencje dotyczą nie tylko jednostek zmagających się z danym uzależnieniem, ale również oddziałują na ich otoczenie, rodzinę i wpływają na całą populację.

Wśród zasadniczych negatywnych skutków (nad)używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych należy wymienić:

- liczne szkody zdrowotne, w tym: nowotwory, choroby układu krwionośnego, nerwowego, trawiennego oraz Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS);
- śmiertelne zatrucia, wypadki, samobójstwa, utonięcia oraz zamarznienia (większość przypadków lub znaczący ich odsetek);
- ciężkie naruszenia prawa (w tym zabójstwa, bójki, napady, przemoc domowa);
- obniżenie wydajności w pracy i straty w działaniach gospodarczych;
- problem osób współuzależnionych, wykazujących zaburzenia zdrowotne, psychiczne i rozwojowe, ogromnie obciążonych stresem;
- bezpośredni i decydujący wpływ na przemoc domową, również wobec dzieci,
- rozpad więzi rodzinnych i znaczący wpływ na liczbę rozwodów;
- większość przypadków bezdomności i duży wpływ na chroniczne bezrobocie wielu osób;
- straty rozwojowe ludzi młodych (straty o różnym charakterze, od biologicznych po psychologiczne i duchowe);
- znaczne koszty usuwania szkód alkoholowych (np. koszty leczenia) na poziomie znacznie przekraczającym wpływy z obrotu napojami alkoholowymi.

Elementem niniejszego Programu na lata 2024 - 2027 są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Władze Gminy Somianka, w trosce o zdrowie mieszkańców, dostrzegają bowiem, że problematyka uzależnień nie dotyczy jedynie konsumpcji alkoholu i narkotyków, ale również przejawia się w innych nieracjonalnych zachowaniach, jak np. hazard, zbieractwo, zakupoholizm czy nadużywanie nowoczesnych technologii (siecioholizm, fonoholizm). Niezależnie od swojego podłoża i formy, zjawisko uzależnień wywołuje zmiany charakterologiczne, które objawiają się brakiem obowiązkowości, osłabieniem woli i zainteresowań, a w dalszej kolejności wpływają na rozkład życia rodzinnego, zawodowego i towarzyskiego. Dlatego tak istotne jest włączanie osób do udziału w programach profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.

Pod pojęciem uzależnienia behawioralnego (czynnościowego) rozumie się zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz jej otoczenia. Przykładami uzależnień behawioralnych są patologiczny hazard, uzależnienie od komputera, pracoholizm, zakupoholizm, uzależnienie od seksu/ pornografii, uzależnienie od ćwiczeń fizycznych, uzależnienie od telefonu komórkowego, kompulsywne objadanie się, anoreksja.

Problematyka przeciwdziałania uzależnieniom wymaga podejścia interdyscyplinarnego, a wszelkie podejmowane w jej ramach działania powinny mieć charakter długofalowy. Koniecznym jest, aby wszelkie działania profilaktyczne w dalszym ciągu były kierowane do dzieci i młodzieży, którzy w okresie dorastania mogą być szczególnie podatni na negatywne wpływy otoczenia. Należy również zauważyć, że deficyty jednej grupy społecznej, zakłócają funkcjonowanie całej społeczności lokalnej.

W celu możliwie dokładnego rozpoznania skali problemów wynikających z nadużywania alkoholu oraz z innych uzależnień, w drugiej połowie 2023 r. zlecono wykonanie badań stanu zastanego (*desk research*) i badań ankietowych lokalnej populacji, co umożliwiło dokonanie kompleksowej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych występujących na terenie Gminy Somianka. Wyniki zostały opracowane w formie odrębnego dokumentu.

Realizacja Programu zakłada przyczynienie się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców gminy, właściwego wychowania młodego pokolenia, a także do zapewnienia ładu i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

II ASPEKTY PRAWNE

II 1. Podstawa prawna

Niniejszy Programu opracowano w zgodzie z:

- **art. 7 ust. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), który stanowi, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. z zakresu ochrony zdrowia, należy do zadań własnych gminy;
- **art. 4¹ ust. 1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (t. j. Dz.U. 2023 poz. 2151 ze zm.), zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu;
- **art. 4¹ ust. 2 i 2a Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (t. j. Dz.U. 2023 poz. 2151 ze zm.), które to przepisy zakładają, że realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika”. Gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata;

- **art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.), stanowiący, że do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii;
- **art. 10 ust. 2 i 2a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.), zgodnie z którym realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w ramach programu, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W gminnym programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących. W ramach gminnego programu w szkołach i placówkach systemu oświaty są realizowane w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach prowadzone w zakresie działalności, o której mowa w ust. 2a. Ustawy.

II 2. Relewantne akty prawne

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025;
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

III PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

III 1. Lokalizacja

Gmina Somianka jest gminą wiejską. Położona jest w środkowej części woj. mazowieckiego oraz południowo-zachodniej części powiatu wyszkowskiego, nad rzeką Bug, przy węzłach komunikacyjnych z Wyszkowa do Wierzbicy i z Wyszkowa do Pułtusza.

Powierzchnia gminy wynosi 117,86 km². (11.786 ha). W strukturze użytkowania obszaru gminy Somianka największy udział mają użytki rolne zajmujące ok. 8.845 ha. Wśród użytków

rolnych dominują grunty orne, zajmujące ok. 7.007 ha oraz łąki 432 ha, sady to 112 ha i pastwiska 941 ha, grunty rolne zabudowane to 297 ha oraz rowy 56 ha. Grunty pod lasami, zadrzewione i zakrzewione zajmują 2.089 ha. Lesistość gminy kształtuje się na poziomie 17,47%.

Gmina Somianka graniczy z następującymi gminami:

- od południa z gminą Dąbrówka (powiat wołomiński),
- od zachodu z gminą Serock (powiat legionowski),
- od północy z gminą Rząśnik (powiat wyszkowski),
- od wschodu z gminą Wyszaków (powiat wyszkowski).

Rys. 1. Lokalizacja Gminy Somianka w powiecie wyszkowskim.

Źródło: UG

III 2. Demografia

III 2. 1. Dane Urzędu Stanu Cywilnego

Na dzień 31.12.2021r. liczba mieszkańców Gminy Somianka wynosiła: 5.599, w tym kobiet: 2.754 i nieznacznie więcej mężczyzn: 2.845.

Największą grupę (60%) stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym czyli 3.342, a w tym kobiet: 1.510 i mężczyzn: 1.832.

W drugiej kolejności najwięcej było mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 1.001, a w tym kobiet: 665 i mężczyzn: 336.

Natomiast mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym było 1.256. W tym kobiet: 579 i mężczyzn: 677.

Najwięcej mieszkańców pozostawało w związku małżeńskim: 2.658, co stanowi 47% populacji gminy. Pozostali mieszkańcy byli:

- stanu wolnego (kawaler/panna): 2.061
- stanu wolnego (wdowiec/wdowa): 434
- stanu wolnego (po rozwodzie): 200

Natomiast pozostałych 246 mieszkańców nie miało wpisanego stanu cywilnego w aktach USC.

W poniższej tabeli zebrano w układzie trzyletnim dane o małżeństwach zawartych przez mieszkańców Gminy, rozwodach oraz urodzeniach i zgonach.

Z porównania danych wynika, że w 2022 r. obniżyła się liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy. Liczba orzekanych rozwodów wykazuje bardzo duże wahania, a rekordowy pod tym względem był rok 2021.

Liczba urodzeń żywych utrzymuje się za to od lat na bardzo wyrównanym poziomie.

Tab. 1. Liczba małżeństw, rozwodów, urodzeń żywych i zgonów w l. 2020-2022

		2020	2021	2022
Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy		16	16	14
Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy		1	12	5
Liczba urodzeń żywych	Ogółem	64	67	68
	Chłopcy	28	44	36
	Dziewczynki	36	23	32
Liczba zgonów	Ogółem	66	90	55
	Mężczyźni	36	49	33
	Kobiety	30	41	22

Źródło: USC

III 2. 2. Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Na koniec 2022 roku Gmina Somianka liczyła 5 617 mieszkańców, z czego 49,1% stanowiły kobiety, a 50,9% mężczyźni¹. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 0,9%.

Średni wiek mieszkańców wynosił 39,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (41,6 lat) oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1 lat).

Mieszkańcy gminy Somianka zawarli w 2022 roku 24 małżeństwa, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa mazowieckiego (4,3) oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski (4,1). W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

28,1% mieszkańców gminy Somianka jest stanu wolnego, 57,3% żyje w małżeństwie, 5,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy.

Gmina Somianka ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 13. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 2,32 na 1000 mieszkańców gminy Somianka.

W 2022 roku urodziło się 69 dzieci, w tym 50,7% dziewczynek i 49,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 451 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,86 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

¹ Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Somianka

W 2022 roku 30,3% zgonów w gminie Somianka spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 18,5% zgonów w gminie Somianka były nowotwory, a 6,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Somianka przypada 9.98 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2022 roku zarejestrowano 44 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 47 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Somianka -3. W tym samym roku jedna osoba zameldowała się z zagranicy oraz nie zarejestrowano żadnych wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Najwięcej, bo 58,0% mieszkańców Gminy Somianka jest w wieku produkcyjnym, 21,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

IV. REALIZATORZY I WSPÓLREALIZATORZY PROGRAMU

Za finansową i merytoryczną stronę realizacji niniejszego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behavioralnym, odpowiada Wójt Gminy Somianka.

Realizacja Programu wymaga efektywnego współdziałania z organami samorządu terytorialnego, a także Gminnym Ośrodkiem Kultury, świetlicami i filią biblioteczną, funkcjonującymi na terenie gminy, Posterunkiem Policji, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, lekarzami, dyrektorami szkół, Poradnią Leczenia Uzależnień w Wyszkanie, Grupą AA, Sądem Rejonowym w Wyszkanie, kuratorem zawodowym rejonu Somianka, stacjonarnymi Ośrodkami Terapii i Leczenia Uzależnień i innymi ośrodkami leczenia odwykowego, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia podpisał umowy na refundację kosztów leczenia odwykowego, z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, z ośrodkami wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, realizatorami programów korekcyjno-edukacyjnych w Powiecie, Punktem konsultacyjnym w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki w Wyszkanie, Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej, PARPA.

Koordynatorem zadań związanych z realizacją Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance.

V DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY

V 1. Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Liczba ogólnych posiedzeń GKRPA utrzymuje się od lat na bardzo zbliżonym poziomie, za to wyraźnie zmniejszyła się liczba posiedzeń podkomisji interwencyjno-motywuującej.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat spadła liczba spraw rozpoczętych (o 82%) i zakończonych (o 71%) przez Podkomisję.

Od 2020 roku nie przeprowadzono żadnej kontroli punktu sprzedaży alkoholu, co już w 2023r. nie znajduje uzasadnienia, z uwagi na zniesienie stanu epidemii.

Tab. 2. Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somiance w latach 2020 - 2022

	2020	2021	2022
Praca GKRPA			
Posiedzenie GKRPA ogółem, w tym:	4	3	3
ogólne posiedzenia Komisji	4	3	3
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	11	6	6
Przeprowadzono rozmów	22	22	20
Przeprowadzone kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	3	5	5
Praca Podkomisji interwencyjno-motywującej			
Wpłynęło wniosków o leczenie odwykowe	11	5	7
Rozpoczęte sprawy	11	5	2
Zakończone sprawy	17	8	5
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	1	1	0
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	1	0	0

Zródło: GKRPA

V 2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych

W Gminie Somianka w 2022 roku było **17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych**, w tym:

- a. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%: 14;
 - od 4,5% do 18%: 14;
 - powyżej 18%: 14;

- b. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%: 3;
 - od 4,5% do 18%: 2;
 - powyżej 18%: 2.

Tab. 3. Wartość sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Somianka w latach 2020 - 2022

Rodzaj napojów	2020	2021	2022
Zawartość alkoholu do 4,5% oraz piwo	2.278.186,82	2.128.237,42	2.178.125,08
Zawartość alkoholu powyżej 4,5% do 18%	185.169,65	153.482,35	176.511,45
Zawartość alkoholu powyżej 18%	2.614.667,66	2.694.924,19	2.591.972,95
Razem	5.078.024,13	4.976.643,96	4.946.609,48

Źródło: UG

V 3. Procedury „Niebieska Karta”

Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej widoczne są także na podstawie danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somiance.

Wskaźnikiem pozwalającym na ocenę skali zjawiska przemocy domowej jest liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta” na terenie Gminy.

W latach 2020-2022 drastycznie spadła liczba przypadków wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” – o 67%.

Zdecydowanie najczęściej omawianą procedurę inicjuje Policja, a w drugiej kolejności jest to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance.

Tab. 4. Procedura „Niebieskie Karty” w Gminie Somianka w latach 2020 - 2022

	2020	2021	2022
Sporządzono „Niebieskich Kart” – ogółem, w tym przez	24	19	8
Ośrodek Pomocy Społecznej	2	5	1
Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	3	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
Policję	19	14	7
Inne	0	0	0

Źródło: OPS i ZI

V 4. Interwencje Policji

W poniższej tabeli porównano dane Policji na temat liczby zdarzeń związanych z przemocą domową na terenie Gminy Somianka.

W ciągu ostatnich trzech lat stale maleje liczba interwencji domowych Policji – w 2022 roku spadła o 26% w stosunku do roku 2020. W tym liczba interwencji dotyczących aktów przemocy

domowej wykazuje wahania. W 2021 r. nastąpił wzrost w stosunku do 2020 r., a następnie spadek w 2022 r. To samo dotyczy ogólnej liczby osób doznających przemocy domowej.

Liczebnie rzecz ujmując, w przeważającej części to kobiety doznają przemocy, niemniej zdarzają się rzadkie sytuacje, w których poszkodowani są mężczyźni i dzieci.

W 2022 r. o 15% obniżyła się liczba osób stosujących przemoc domową. W głównej mierze sprawcami są mężczyźni będący pod wpływem alkoholu. W roku 2022 było to aż 90% wszystkich sprawców, a w 2021 85%.

Tab. 5. Zdarzenia związane z przemocą domową w Gminie Somianka w latach 2020 - 2022

		2020	2021	2022
Liczba interwencji domowych Policji (ogółem)		43	38	32
Liczba interwencji domowych dot. przemocy domowej		13	16	11
Liczba osób doznających przemocy domowej	Ogółem	13	16	11
	Kobiety	12	11	8
	Mężczyźni	1	2	2
	Małoletni do 13 r. ż.	0	3	1
	Małoletnie 13-18 r. ż.	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową	Ogółem	13	13	11
	Kobiety	1	0	0
	Mężczyźni	12	13	11
	Nieletni	0	0	0
W tym sprawcy pod wpływem alkoholu	Ogółem	4	11	10
	Kobiety	0	0	0
	Mężczyźni	4	11	10
	Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji		6	3	1

Źródło: Policja

V 5. Programy wychowawczo-terapeutyczne i inne oddziaływania wobec uczniów.

W szkołach na terenie Gminy Somianka uchwałą Rady Rodziców realizowane są Programy wychowawczo – profilaktyczne, w ramach których prowadzi się w szczególności:

1. Poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;
2. Poszerzenie wiedzy uczniów i rodziców lub opiekunów na temat zagrożeń płynących z Internetu oraz odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznych;
3. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów;
4. Kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;

5. Kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
6. Doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Natomiast działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

1. Dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych;
2. Dostarczenie aktualnych informacji uczniom, rodzicom i nauczycielom na temat nowych zagrożeń pojawiających się w Internecie;
3. Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodzicom lub opiekunom w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;
4. Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i ich rodziców w przypadku przestępstw internetowych lub cyberprzemocy.

Poniżej opisano inne, najważniejsze działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży na terenie Gminy Somianka w ciągu ostatnich trzech lat. Należy zwrócić uwagę na dużą różnorodność realizowanych działań oraz fakt, że były prowadzone również podczas pandemii koronawirusa Covid-19.

W roku 2020 m. in.:

- Półkolonie zimowe z elementami profilaktyki uzależnień, w których uczestniczyły dzieci i młodzież z terenu gminy Somianka;
- Zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym 1-2 razy w tygodniu prowadzone przez świetlice wiejskie oraz Gminny Ośrodek Kultury;
- Działania niebędące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, tj. jednorazowe prelekcje, pogadanki, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych np. policja, festyny i imprezy plenerowe: „Dzień dziecka”, piknik „Święto rodziny”, „Dzień Pieczonego Ziemniaka”, „Rodzinny Rajd Rowerowy”;
- Zajęcia plastyczno-techniczne i rękodzielnicze;
- Zajęcia sportowe- KICKBOXING, taneczne i kulinarne „KUCHCIKOWO”.

W roku 2021 m. in.:

- Półkolonie letnie z elementami profilaktyki uzależnień, w których uczestniczyły dzieci i młodzież z terenu Gminy Somianka;
- Zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym 1-2 razy w tygodniu prowadzone przez świetlice wiejskie oraz Gminny Ośrodek Kultury;
- Działania niebędące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, tj. jednorazowe prelekcje, pogadanki, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych np. policja, festyny i imprezy plenerowe, spotkanie integracyjne około: „Dzień dziecka”, „Dzień Pieczonego Ziemniaka”, „Dzień

Pluszowego Misia”, „Rodzinny Rajd Rowerowy”; wycieczki do parku wodnego Suntago, parku trampolin, Manufaktury Cukierków;

- Zajęcia plastyczno-techniczne i rękodzielnicze, plastyczne, recytatorskie, quizy literackie;
- Zajęcia sportowe KICKBOXING, taneczne i kulinarne „KUCHCIKOWO”, oraz projekcje filmów dla dzieci i młodzieży;
- Wyjazd na Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe w Licheniu.

W roku 2022 m. in.:

- Półkolonie zimowe z elementami profilaktyki uzależnień, w których uczestniczyły dzieci i młodzież w wieku 7-15 lat z terenu gminy Somianka;
- Półkolonie letnie z elementami profilaktyki uzależnień, w których uczestniczyły dzieci i młodzież w wieku 7-15 lat z terenu Gminy Somianka;
- Zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym 1-2 razy w tygodniu prowadzone przez świetlice środowiskowe oraz Gminny Ośrodek Kultury;
- Działania niebędące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, tj. jednorazowe prelekcje, pogadanki, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych np. policja, spektakle profilaktyczne, festyny i imprezy plenerowe: „Dzień dziecka”, piknik „Święto rodziny”, „Dzień Pieczonego Ziemniaka”, „Rodzinny Rajd Rowerowy”, „Dzień Pluszowego Misia”;
- zajęcia plastyczno-techniczne i rękodzielnicze;
- zajęcia sportowe- KICKBOXING, taneczne i kulinarne „KUCHCIKOWO” oraz projekcje filmów dla dzieci i młodzieży.

V 6. Współpraca z Gminnym Punktem Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie

Na terenie Gminy Somianka nie funkcjonuje punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny.

Gmina Somianka każdego roku podejmuje porozumienie międzygminne pomiędzy Gminą Somianka, a Gminą Wyszkanie w sprawie wykonania zadania w zakresie prowadzenia konsultacji w Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie, w którym mieszkańcy z naszego terenu mogą nieodpłatnie korzystać z pomocy specjalistów.

W Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie zatrudnieni są:

- Specjalista psychoterapii uzależnień - konsultacje dla osób pijących ryzykownie/szkodliwie lub uzależnionych od alkoholu/narkotyków oraz ich rodzin;
- Psycholog - konsultacje dla dzieci i rodziców- wsparcie psychologiczne, interwencja kryzysowa;
- Psycholog- konsultacje psychologiczne dla rodzin w kryzysie/DDA/rodzin osób nadużywających / uzależnionych od alkoholu; indywidualne konsultacje dla osób stosujących przemoc w rodzinie/ grupa korekcyjno-edukacyjna dla osób stosujących przemoc;
- Specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie - indywidualne konsultacje i wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- Prawnik- porady prawne dotyczące przemocy w rodzinie oraz uzależnień.

Liczba rodzin korzystająca ze wsparcia oferowanego przez Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie wykazuje duże wahania, niemniej widać ogólną tendencję rosnącą, biorąc pod uwagę rok 2020 i 2022. W roku 2021 nastąpił skokowy przyrost liczby klientów, aby już w roku następnym zmaleć, lecz osiągając przy tym poziom wyższy niż w roku 2020.

Tab. 6. Rodziny korzystające z pomocy w Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkowie w latach 2020 - 2022

	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu - ogółem, w tym	16	22	18
Rodziny z problemem alkoholowym	6	11	6

Źródło: OPS

V 7. Szkolenia

W roku 2022 pełnomocnik GKRPA brał udział w 1-dniowym szkoleniu pt. „Praktyczne wytyczne w zakresie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego”.

V 8. Świetlice i grupy wsparcia

W roku 2023 na terenie Gminy Somianka działały 3 świetlice wiejskie, które podlegają i działają w porozumieniu z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Somiance.

Szacunkowa liczba dzieci uczęszczających w ciągu całego roku do wszystkich placówek wynosi 150, w tym z rodzin z problemem alkoholowym wywodzi się około 50-70 dzieci.

W placówkach zatrudnionych było 3 opiekunki.

Na terenie Gminy działają również świetlice wiejskie, w których działają Koła Gospodyń Wiejskich lub nieformalne grupy mieszkańców nadzorowane przez sołtysów, które również podejmują działania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi.

W Gminie Somianka funkcjonuje jedna grupa samopomocy AA.

V 9. Wyniki badań ankietowych dorosłych mieszkańców

W drugiej połowie 2023 r. na zlecenie władz gminy przeprowadzono badania ankietowe w celu diagnozy problemów społecznych społeczności lokalnej. Przedmiotem badań ankietowych stały się postawy, opinie i doświadczenia mieszkańców oraz uczniów z Gminy Somianka wobec używania alkoholu, nikotyny, substancji odurzających, a także uzależnień behawioralnych, przemocy w rodzinie oraz w środowisku szkolnym i cyberprzemocy. Badania objęły grupę 114 losowo dobranych pełnoletnich mieszkańców, a były realizowane on-line z wykorzystaniem ankiety internetowej.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi opisano w osobnym dokumencie pt. „Diagnoza Zagrożeń Społecznych w Gminie Somianka”, a poniżej zostały zaprezentowane kluczowe dla celów niniejszego programu konkluzje.

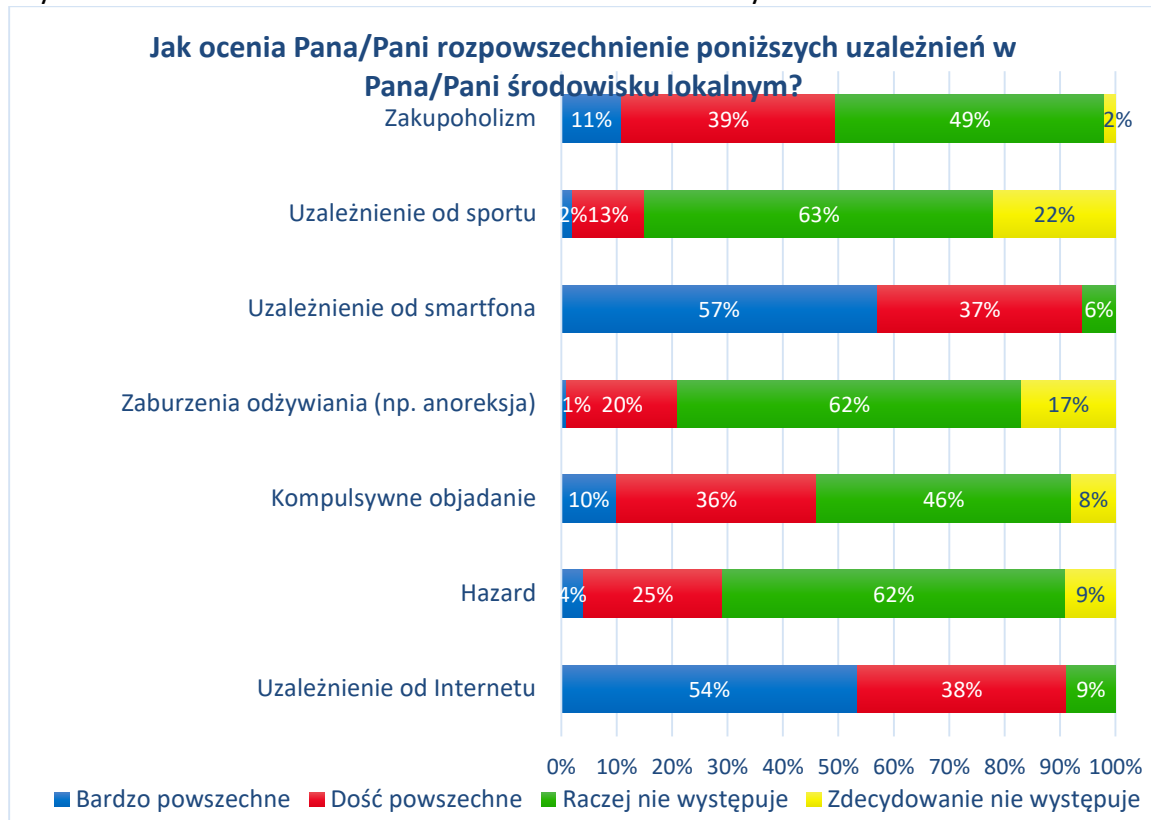
Spośród różnych rodzajów uzależnień, dwa wybijają się jako najbardziej rozpowszechnione w gminie zdaniem mieszkańców. Są to:

- uzależnienie od smartfona (tak podaje łącznie 94%, w tym dla 57% to problem bardzo istotny, a 37% raczej istotny),

- uzależnienie od Internetu (tak podaje łącznie 92%, w ty, dla 54% to problem bardzo istotny, a 38% raczej istotny).

Z kolei najrzadziej spotykane są uzależnienie od uprawiania sportu (tak twierdzi w sumie 85%), zaburzenia odżywiania (79%) oraz hazard (71%).

Wykres 1. Powszechność uzależnień w środowisku lokalnym

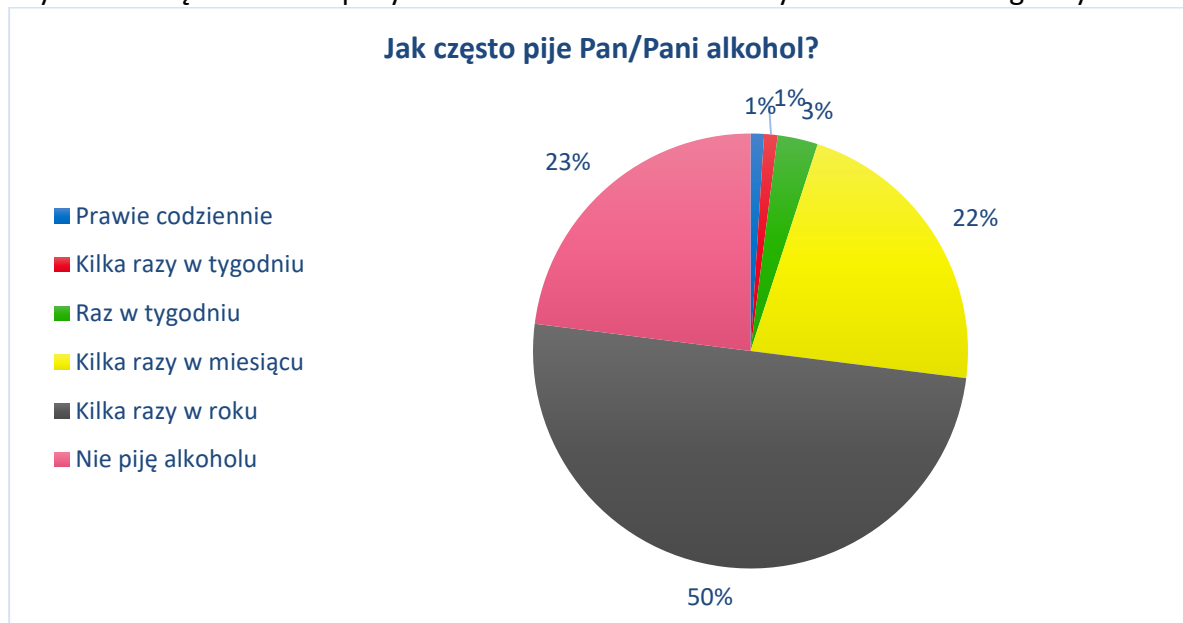
Połowa badanych (50%) przyznała, że po raz pierwszy spróbowała alkoholu w wieku dojrzewania pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, a 28%, że powyżej 18 lat. Abstynencję zadeklarowało 4%.

Wykres 2. Wiek inicjacji alkoholowej

Mieszkańcy bardzo rzadko sięgają po alkohol. Połowa z nich deklaruje, że robi to kilka razy do roku (50%), a 23% prezentuje siebie jako abstynentów. Niewiele mniej, bo 22% twierdzi, że spożywa go kilka razy w miesiącu.

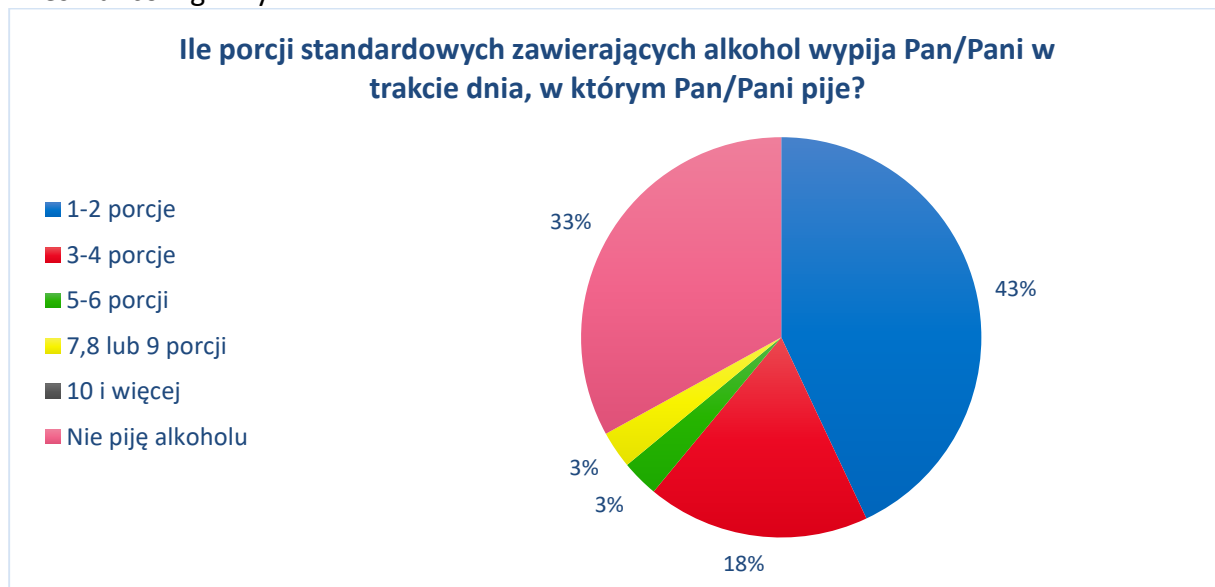
Wykres 3. Częstotliwość spożywania alkoholu wśród dorosłych mieszkańców gminy

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu (43%). W tym pytaniu jeszcze większy odsetek badanych, bo 33%, zadeklarowało abstynencję.

Wykres 4. Wielkość standardowych porcji zawierających alkohol spożywanych przez dorosłych mieszkańców gminy

Przeważająca większość badanych nie zna miejsc pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu (70%).

Wykres 5. Znajomość miejsc pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu

Mieszkańcy niemal jednogłośnie stwierdzili, że nigdy nie zdarzyło im się kierować pojazdem, będąc pod wpływem alkoholu (96%).

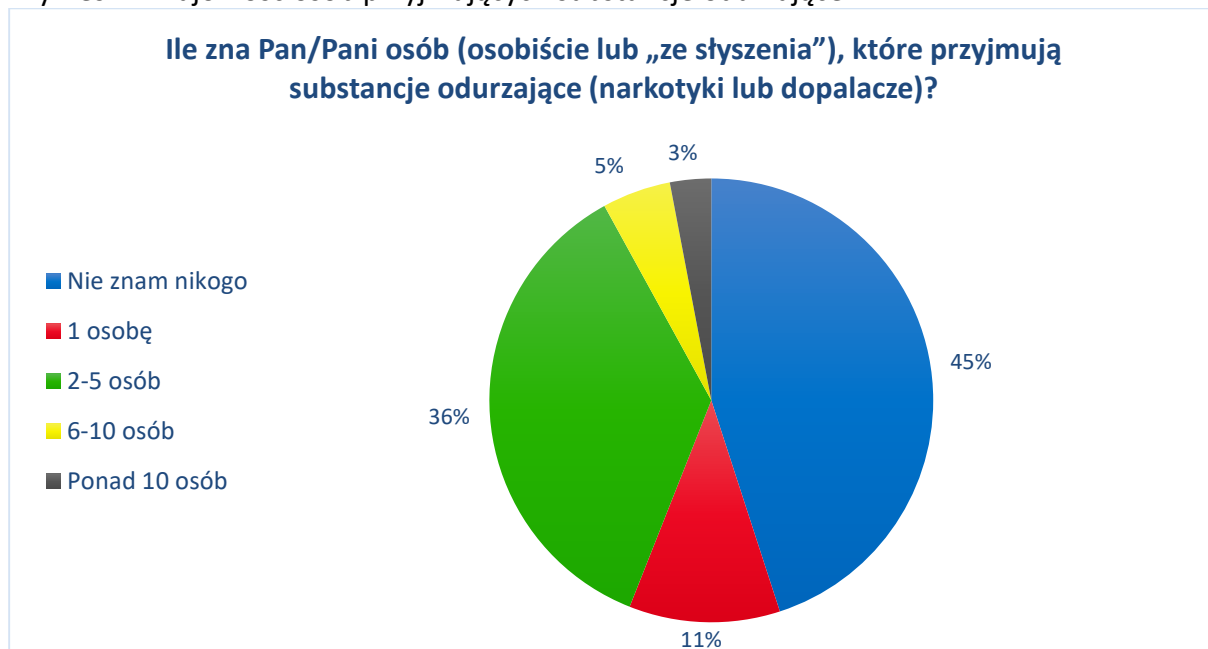
Wykres 6. Przypadki kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu

Niewiele ponad połowa mieszkańców deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę przyjmującą substancje odurzające (55%). W tym największa część badanych twierdzi, że zna od 2 do 5 takich osób (36%).

Jest też niewielka grupa (3%), którzy znają więcej niż 10 takich osób.

Wykres 7. Znajomość osób przyjmujących substancje odurzające

Mieszkańcy niemal jednogłośnie deklarują, że nie znają miejsc gdzie można kupić substancje odurzające (96%).

Wykres 8. Znajomość miejsc, gdzie można kupić substancje odurzające

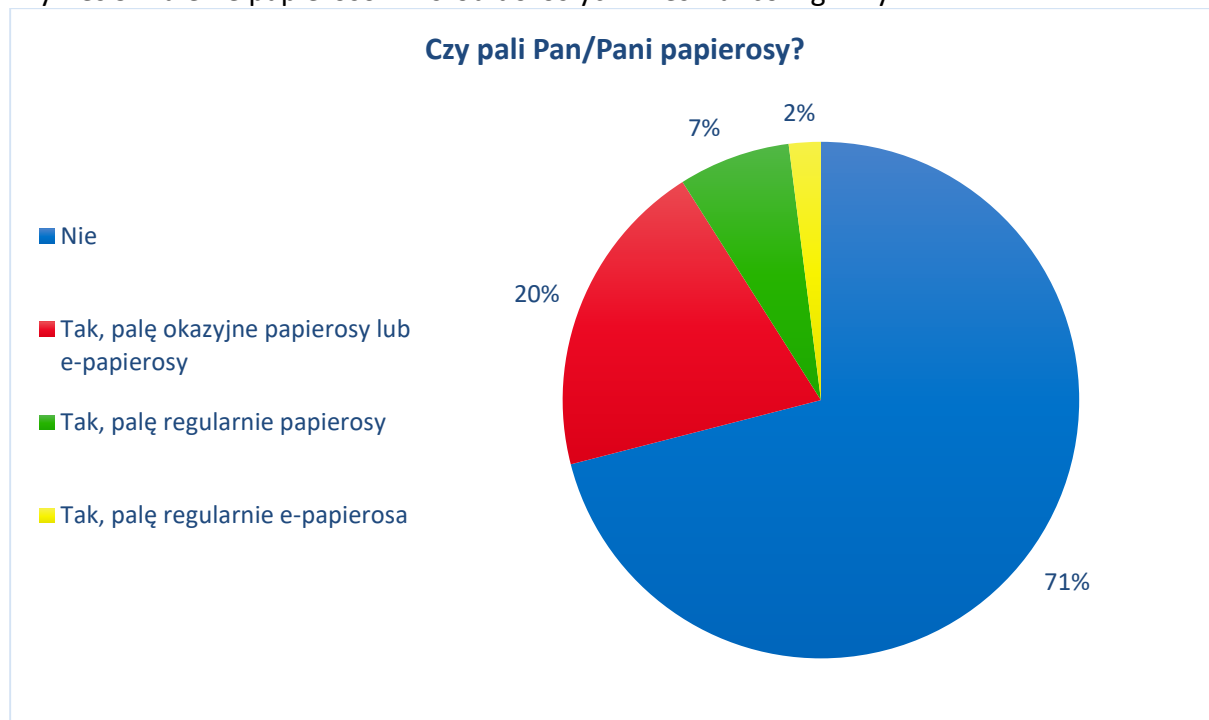

Blisko 1/3 badanych podaje, że po raz pierwszy spróbowała papierosa w wieku 16-18 lat (29%), a niewiele mniej, bo 25%, że nigdy.

Również 25% wskazało na wiek powyżej 18 r.ż.

Palenie papierosów nie jest popularne wśród dorosłych mieszkańców gminy – niepalenie deklaruje 71% z nich.

Wykres 9. Palenie papierosów wśród dorosłych mieszkańców gminy

Zdaniem łącznie 80% badanych uzależnienie od hazardu jest dość rzadkie lub bardzo rzadkie w populacji gminy.

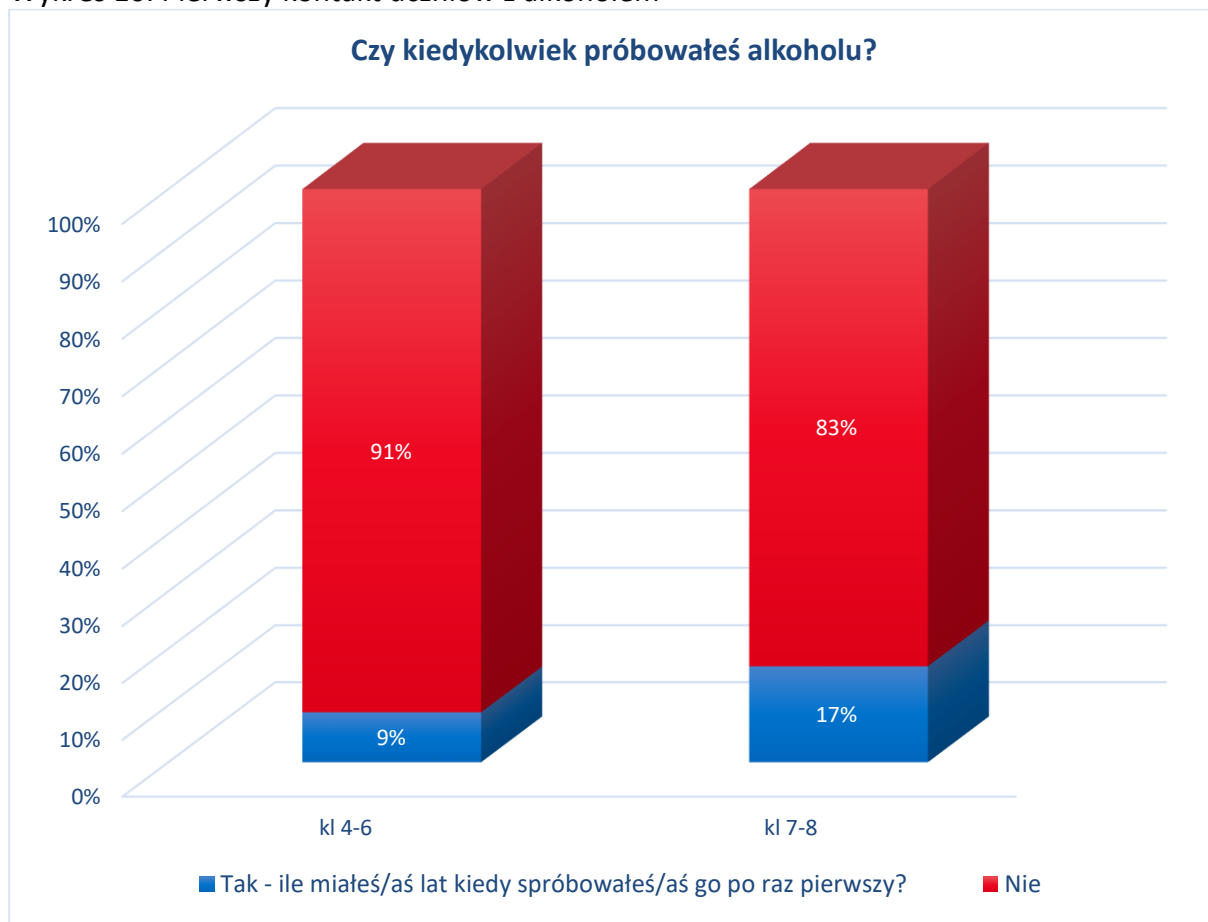
Pozostałe 20% uważa, że jest bardzo powszechne lub dość powszechne.

V 10. Wyniki badań ankietowych uczniów

Równoległe do badania dorosłej populacji przeprowadzono badania ankietowe wśród uczniów z klas 4-6 (148 osób) i 7-8 (77 osób) szkoły podstawowej, czyli razem ankietowano 225 uczniów. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia badawczego CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej (*metoda CAWI - Computer Assisted Web Interviews*) jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

9% uczniów z klas 4-6 i niemal dwukrotnie więcej, bo 17% uczniów z klas 7-8 przyznało, że miało kontakt z alkoholem.

Wykres 10. Pierwszy kontakt uczniów z alkoholem

Ponad połowa uczniów w każdej grupie badanej podała, że inicjacji alkoholowej doznali w towarzystwie rodziny (kl. 4-6: 64%, kl. 7-8: 54%).

Wykres 11. Okoliczności inicjacji alkoholowej wśród uczniów

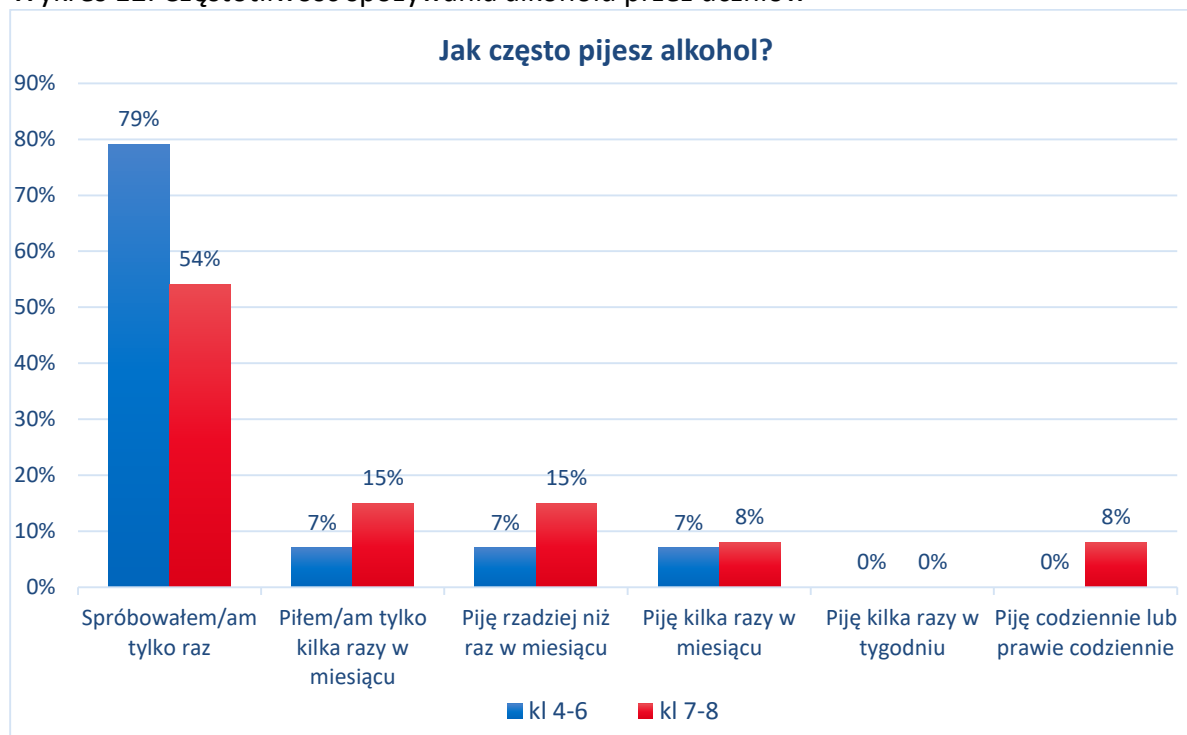

Większość uczniów przyznała, że alkoholu spróbowała tylko raz w życiu (kl. 4-6: 79%, kl. 7-8: 54%). Oznacza to, że wraz z wiekiem uczniowie częściej sięgają po alkohol.

Dowodzi tego również porównanie pozostałych opcji odpowiedzi udzielonych przez uczniów z różnych grup wiekowych.

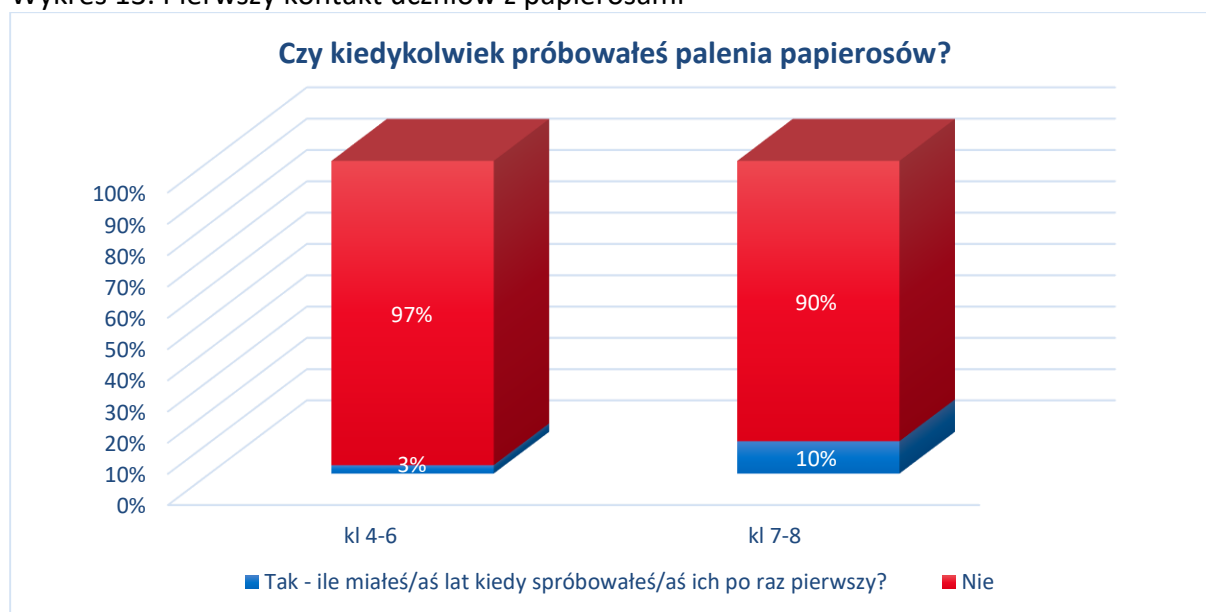
Jest również grupa 8% uczniów z kl. 7-8, która przyznaje, że pije alkohol codziennie lub prawie codziennie.

Wykres 12. Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów

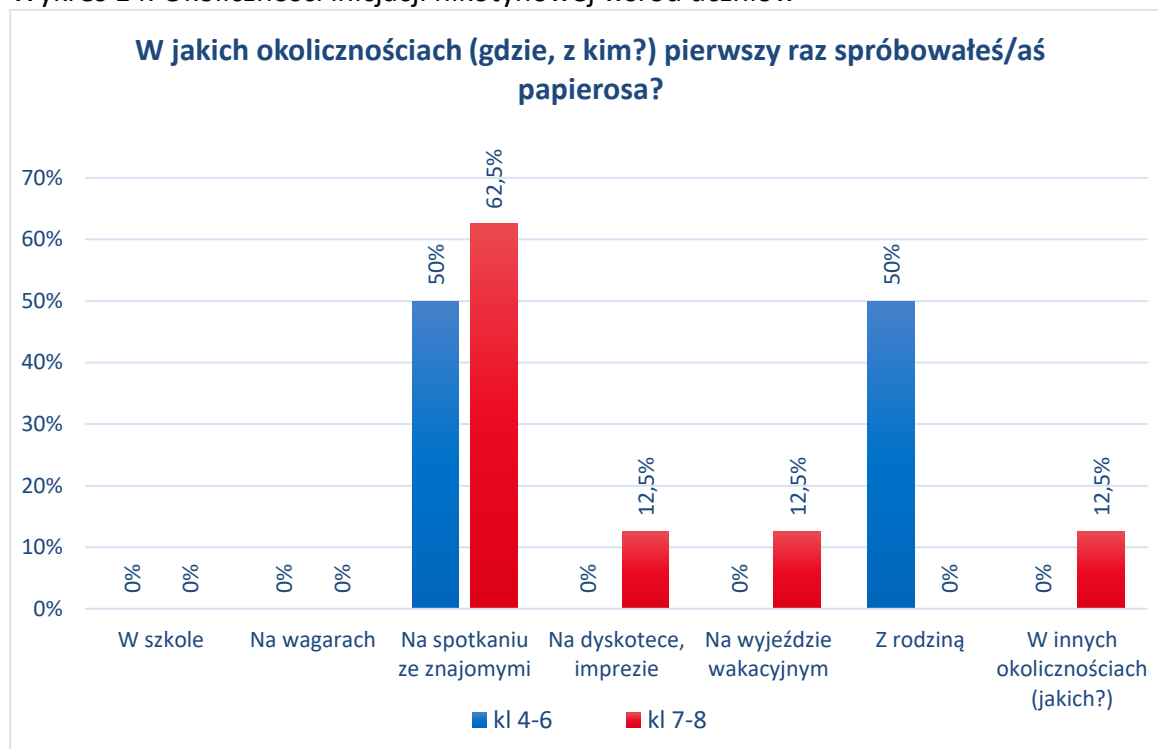
Wraz z wiekiem więcej uczniów sięga po papierosa (kl. 4-6: 3%, kl. 7-8: 10%).

Wykres 13. Pierwszy kontakt uczniów z papierosami

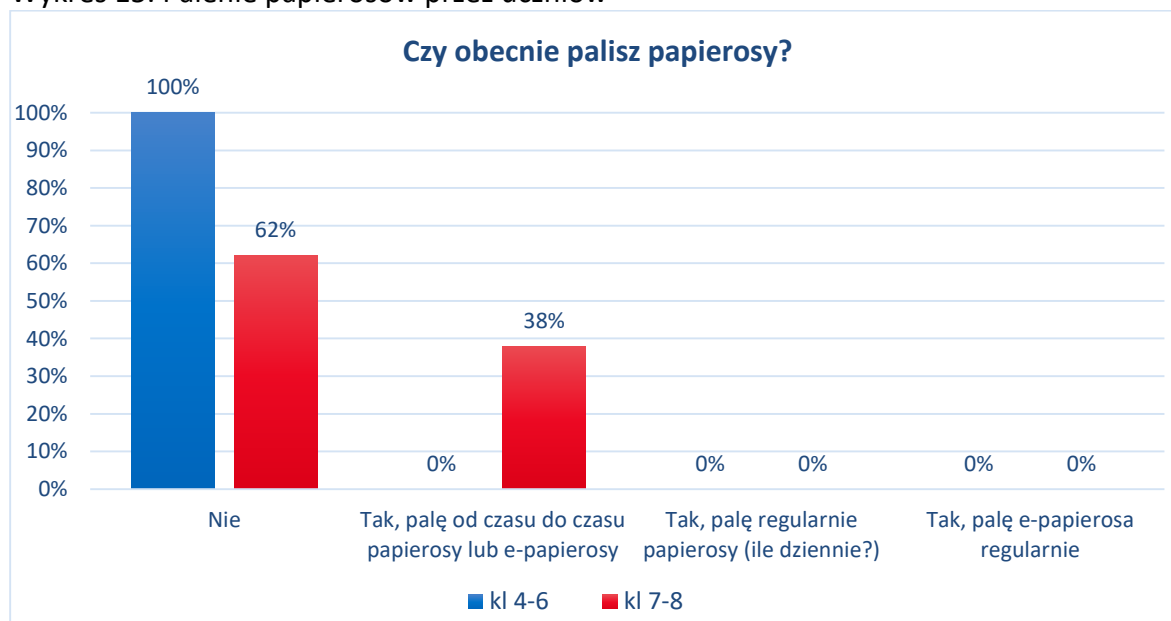
Uczniowie z klas 4-6 najczęściej mieli pierwszą styczność z papierosami na spotkaniu ze znajomymi lub z rodziną (po 50%), a w klasach 7-8 są to spotkania w gronie znajomych (62,5%).

Wykres 14. Okoliczności inicjacji nikotynowej wśród uczniów

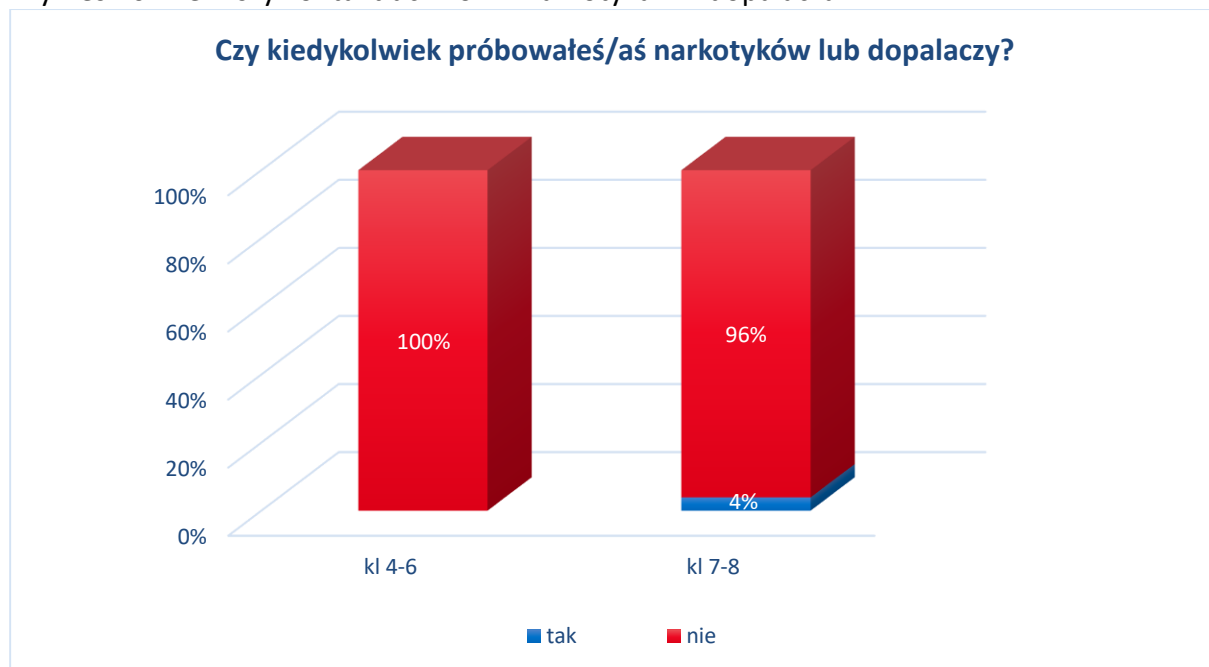
Żaden z uczniów z klas 4-6 nie przyznał się, aby obecnie palił papierosy, niepalenie deklaruje mniej, bo 62% uczniów z klas 7-8. Pozostałe 38% uczniów podało, że pali od czasu do czasu papierosy tradycyjne lub e-papierosy.

Wykres 15. Palenie papierosów przez uczniów

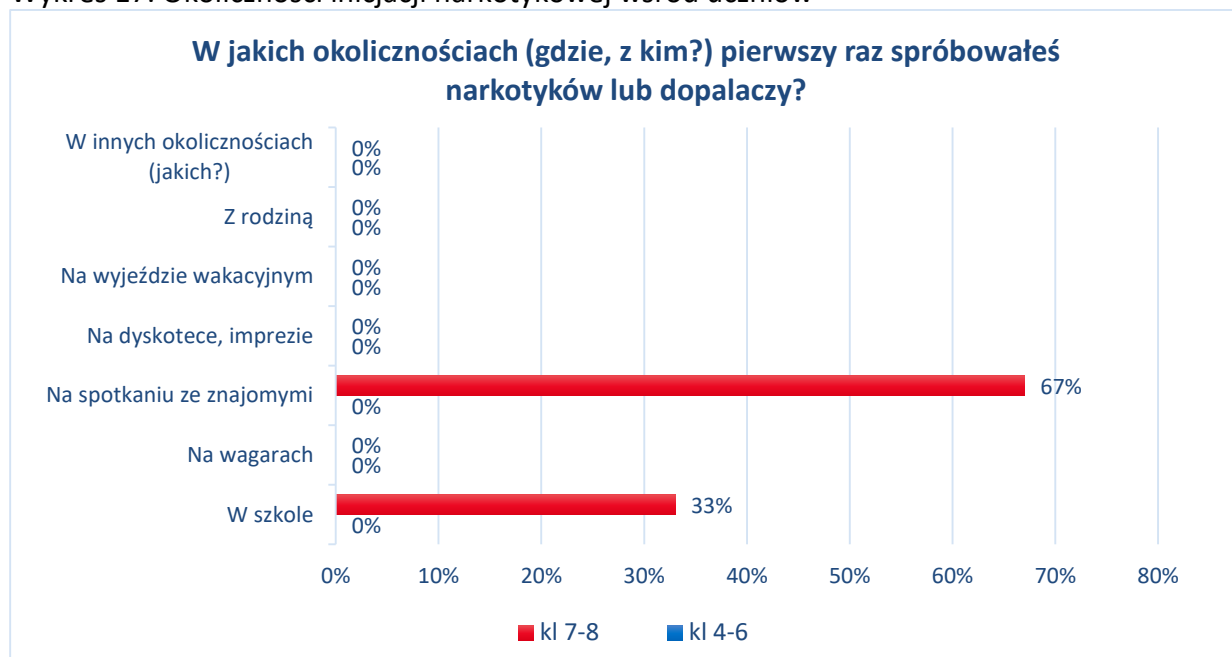
W młodszych rocznikach żaden z uczniów nie przyznał się do przyjmowania narkotyków, ani dopalaczy. Takie doświadczenia deklaruje 4% uczniów z klas 7-8.

Wykres 16. Pierwszy kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami

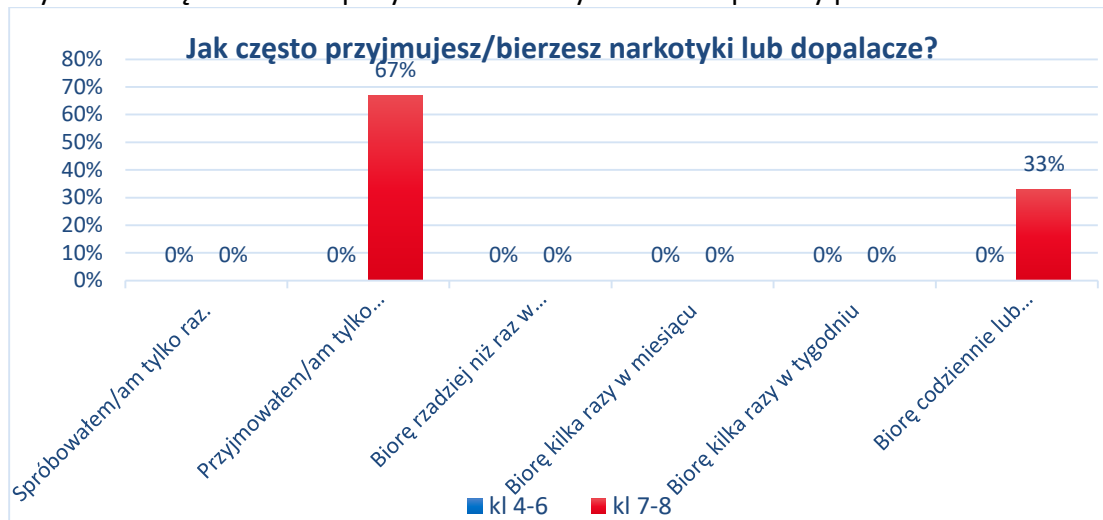

Ci uczniowie, którzy przyznali się do doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi twierdzą, że miało to miejsce podczas spotkania ze znajomymi (67%) lub w szkole (33%). Ponadto 67% z nich twierdzi, że przyjmowała takie środki tylko raz, podczas gdy pozostałe 33% uważa, że zażywa codziennie lub prawie codziennie.

Wykres 17. Okoliczności inicjacji narkotykowej wśród uczniów

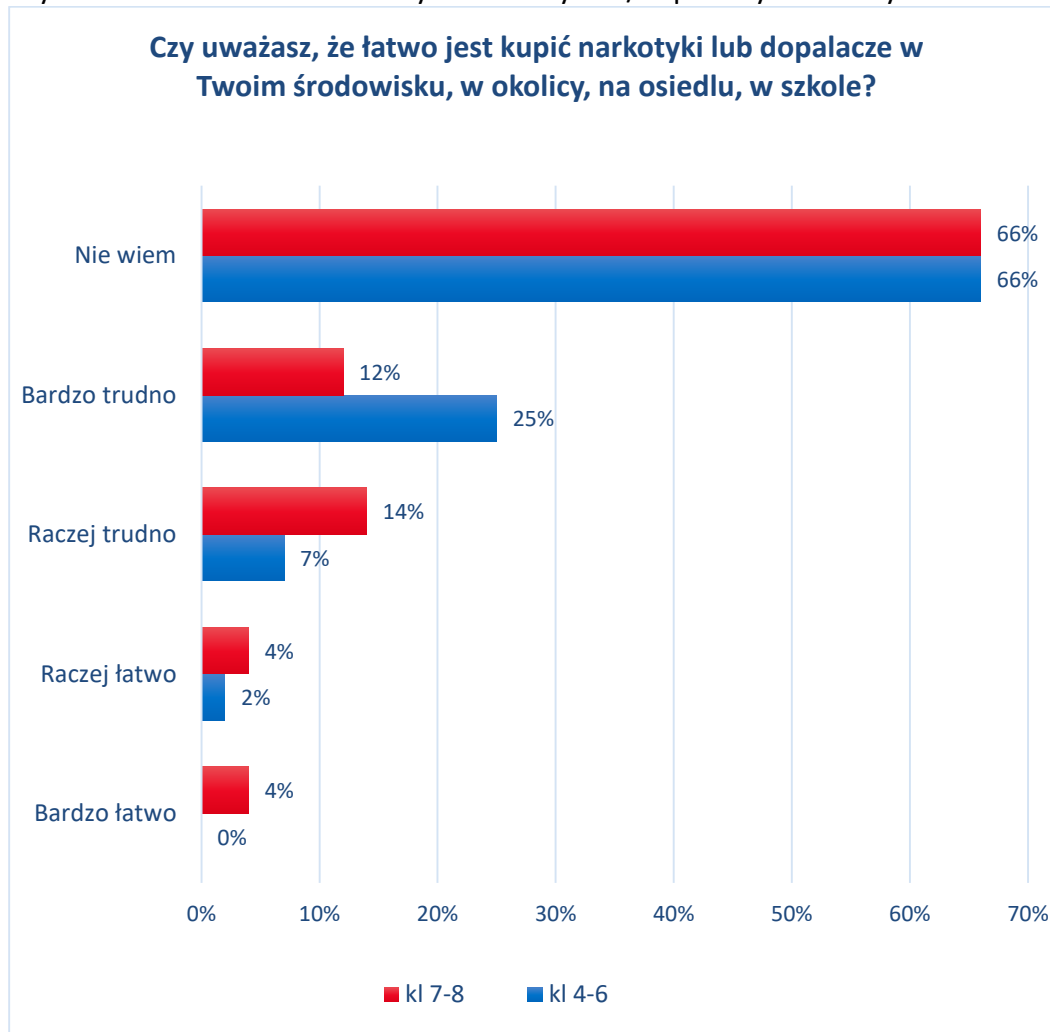

Wykres 1. Częstotliwość spożywania narkotyków lub dopalaczy przez uczniów

Uczniowie w większości nie mają wiedzy odnośnie tego, jak łatwo nabyć narkotyki i dopalacze w gminie. W obu grupach badanych tak podaje po 66% ankietowanych uczniów. Druga w kolejności opcja sugeruje, że jest to zadanie bardzo trudne (kl. 4-6: 12%, kl. 7-8: 25%).

Wykres 18. Ocena łatwości nabycia narkotyków/dopalaczy w lokalnym środowisku

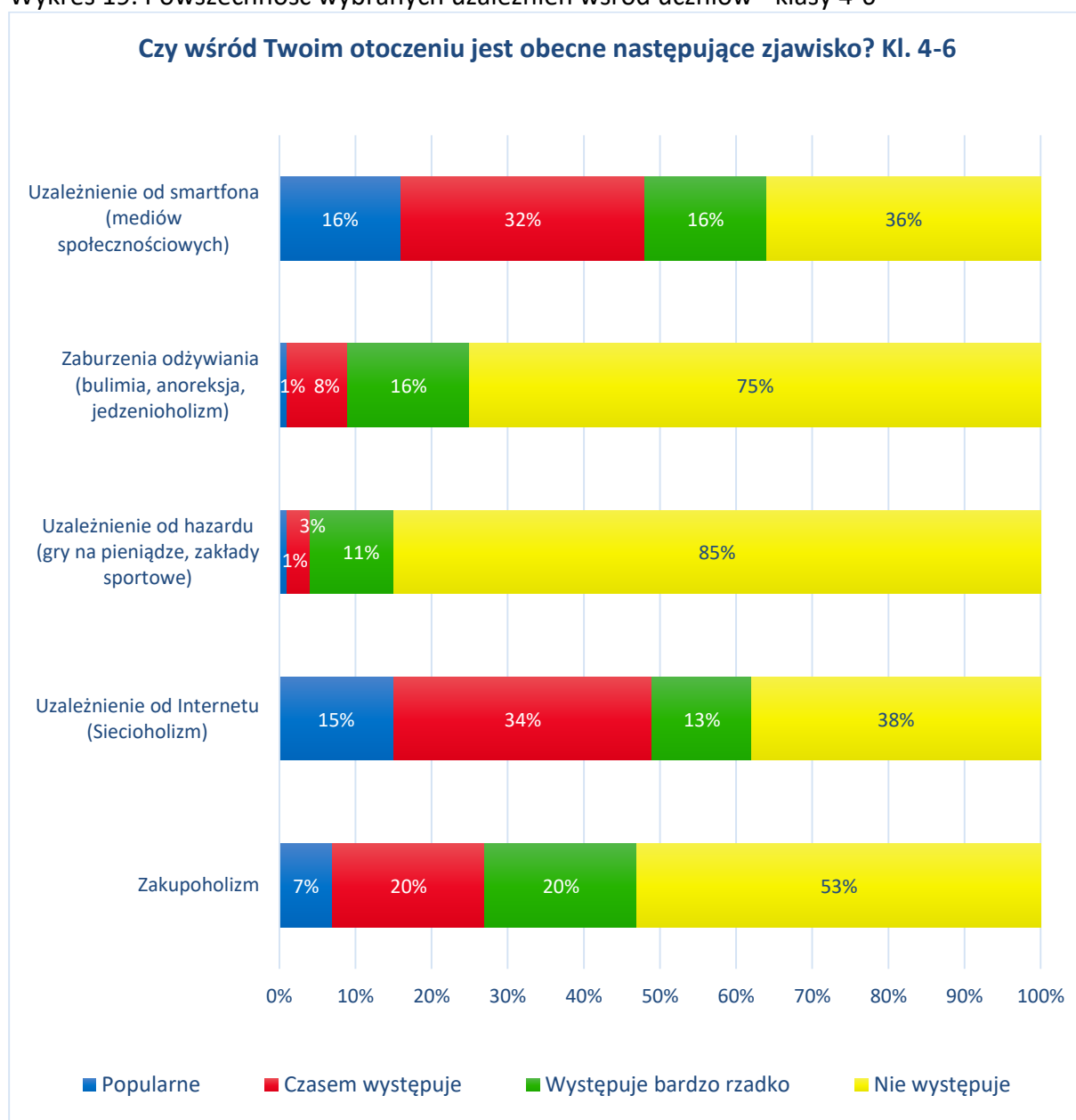
Na pytanie o skalę występowania wybranych form uzależnień behawioralnych, uczniowie w obu badanych grupach wskazali w największej mierze na:

- uzależnienie od smartfona (w kl. 4-6: łącznie 48% uczniów uznaje je za popularne lub czasami występujące, podczas gdy w kl. 7-8 odsetek ten rośnie do 65%),
- uzależnienie od Internetu (w kl. 4-6: łącznie 49% uczniów uznaje je za popularne lub czasami występujące, a w kl. 7-8 odsetek ten rośnie do 61%).

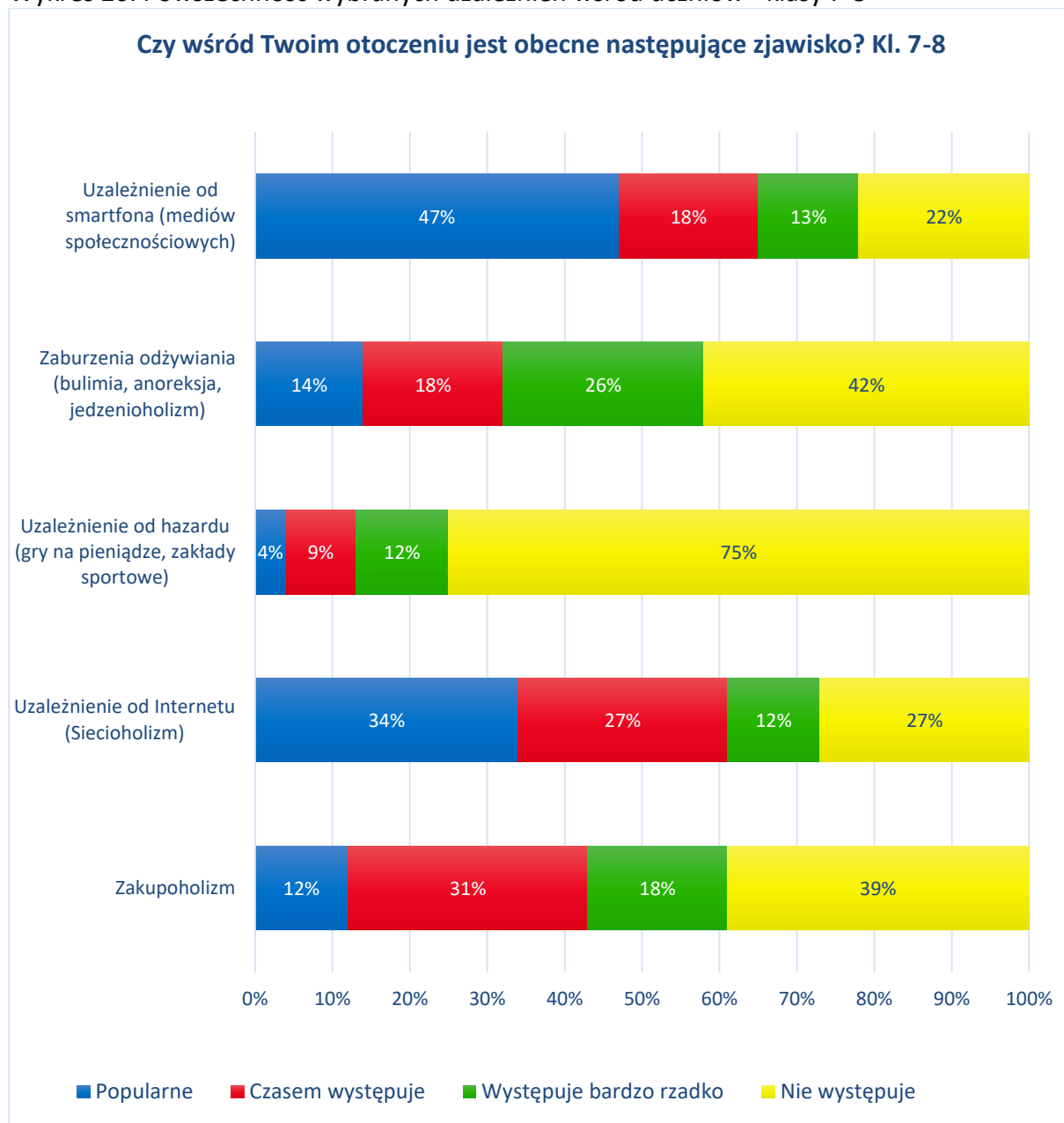
Wraz z wiekiem uczniowie deklarują, że w swoim środowisku częściej spotykają się z każdą z podanych form uzależnień.

Największy przyrost widać w przypadku zaburzeń odżywiania – 75% uczniów w kl. 4-6 podaje, że nie występuje on wcale, podczas gdy tego samego zdania jest już 42% uczniów z klas 7-8.

Wykres 19. Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów - klasy 4-6

Wykres 20. Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów - klasy 7-8

VI CELE PROGRAMU

VI 1. Cel strategiczny

Celem strategicznym Programu jest zredukowanie negatywnych następstw społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także z występowaniem uzależnień behawioralnych.

Cel strategiczny będzie realizowany w takich obszarach jak:

- **Profilaktyka uniwersalna** – adresowana do wszystkich mieszkańców Gminy Somianka (dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych) bez względu na osobisty stopień ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyka selektywna** – adresowana do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyka wskazująca** – adresowana do pojedynczych jednostek lub grup, które wykazują oznaki problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia - redukcja szkód.
- **Terapia** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla DDA, program dla współuzależnionych, programy ograniczonego picia (pop) itp.
- **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

Wskaźnikiem będzie ilość osób biorących udział w warsztatach, programach i spotkaniach profilaktycznych.

Poniżej przedstawiono zadania, które służą realizacji celu strategicznego.

VI 2. Zadania

Zadanie 1.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do osób uzależnionych o możliwościach uzyskania wsparcia na terenie gminy, powiatu i w najbliższej położonych specjalistycznych placówkach poprzez zamieszczanie informacji na stronach Urzędu Gminy Somianka;
2. Realizację programów edukacyjnych oraz programów promocji zdrowia w przedszkolach i szkołach na terenie gminy;
3. Działalność edukacyjna dla osób i rodzin z problemem uzależnienia w celu rozpoznania uzależnienia i współuzależnienia oraz zbudowania motywacji do podjęcia terapii;
4. Kontynuację pracy zespołu do przeprowadzania rozmów motywacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu mających na celu zmotywowanie osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego;
5. Zachęcanie osób uzależnionych do korzystania z usług Poradni Leczenia Uzależnień w Wyszku, udziału w mityngach grup AA;
6. Kierowanie zleceń do biegłego sądowego celem przeprowadzenia badań i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w stosunku do osób, które swym zachowaniem zakłócają spokój lub porządek publiczny, powodują rozkład życia rodzinnego, uchylają się od pracy, demoralizują małoletnich;

7. Kierowanie wniosków do sądu w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu i uchylających się od podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego, ustanowienia nadzoru kuratora na czas trwania obowiązku leczenia i ustalenia zakładu leczniczego;
8. Zakup, wykonanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i zachowań ryzykownych;
9. Upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych;
10. Podnoszenie kompetencji osób uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych;
11. Prowadzenie zajęć profilaktycznych z wykorzystaniem posiadanych materiałów edukacyjnych, które posłużą jako materiał metodyczny do prowadzonej w świetlicach działalności profilaktycznej w zakresie zagrożeń wynikających z różnych uzależnień;
12. Wspieranie szkolnych programów profilaktycznych adresowanych do uczniów;
13. Upowszechnianie informacji dot. adresów instytucji i miejsc, gdzie można uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną w konkretnych sytuacjach życiowych;
14. Przeprowadzenie analizy, sporządzenie raportu diagnostycznego na temat problemów alkoholowych i innych uzależnień na terenie Gminy Somianka;
15. Szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz opiekunów świetlic.

Zadanie 2.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Prowadzenie edukacji społecznej na temat uzależnień, zjawiska przemocy i możliwości uzyskania pomocy oraz sposobów reagowania na przemoc (zakup i dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych tj. broszury, ulotki, plakaty, filmy, książki i inne publikacje oraz prenumeraty dotyczące problematyki alkoholowej i uzależnień);
2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej poprzez organizację i/lub dofinansowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji służb, instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy domowej;
3. Przyjmowanie wniosków od najbliższych członków rodzin, sąsiadów, znajomych osób uzależnionych od alkoholu a także pracowników GOPS-u, Policji i zapraszanie osób uzależnionych od alkoholu na rozmowy motywacyjne;
4. Prowadzenie rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu mających na celu „wyjście” ze współuzależnienia, zrozumienie alkoholizmu jako choroby i motywowanie swym postępowaniem osobę uzależnioną od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego;
5. Udzielanie informacji o możliwości uzyskania świadczeń alimentacyjnych i pisanie pozwu o alimenty;
6. Udzielanie osobom współuzależnionym pomocy prawnej – bezpłatna usługa dyżurującego w Urzędzie Gminy radcy prawnego;
7. Zachęcanie do korzystania z pomocy psychologicznej Poradni Leczenia Uzależnień funkcjonujących w pobliskich miastach;

8. Zachęcanie do udziału w grupach samopomocowych oraz w grupie terapeutycznej dla członków rodzin osób uzależnionych organizowanej przez Poradnię Leczenia Uzależnień w Wyszkanie;
9. Zachęcanie do korzystania ze wsparcia Gminnego Punktu Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przed przemocą;
10. Objęcie rodzin znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji materialnej i kwalifikujących się do przyznania świadczeń z funduszu GOPS – pomocą materialną;
11. Dofinansowanie dożywiania dla dzieci z rodzin patologicznych i dotkniętych ubóstwem;
12. Współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym w celu przeciwdziałania przemocy domowej;
13. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin poprzez działalność edukacyjną i integrację społeczną, w tym organizacja imprez, wyjazdów trzeźwościowych itp.;
14. Szkolenia przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemem uzależnień i przemocy domowej.

Zadanie 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci / młodzieży.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Organizację zajęć m.in. tematycznych, sportowych jako integralny element programu profilaktycznego, uwzględniającego zagadnienia związane ze zdrowym stylem życia w szczególności dla dzieci i młodzieży w ramach profilaktyki uzależnień uniwersalnej, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
2. Organizację wypoczynku letniego oraz zimowego (półkolonie) z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży w zakresie organizacji różnych form zagospodarowania czasu wolnego, promujących zdrowy i aktywny styl życia w ramach profilaktyki uzależnień, o których mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
3. Organizowanie, współorganizowanie konkursów o tematyce profilaktycznej skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu gminy Somianka;
4. Organizowanie zajęć artystycznych opartych w szczególności o rękodzieło i techniki plastyczne, dofinansowywanie różnych form wypoczynku i opieki nad dziećmi w okresie ferii i wakacji;
5. Promowanie abstynencji i zdrowego stylu życia w szczególności poprzez: organizowanie imprez rodzinnych, festynów, organizację kampanii edukacyjnych;
6. Organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych, co zwiększa skuteczność w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia;
7. Dopuszczenie miejsc (m. in. świetlic) do prowadzenia zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych w ramach konstruktywnego spędzania czasu wolnego;
8. Wspieranie projektów propagujących zdrowy, bez używek oraz agresji i przemocy styl życia;
9. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach.

Szczegółowe plany zajęć świetlic wiejskich funkcjonujących na terenie gminy Somianka

dostępne będą na stronie internetowej Urzędu Gminy i na Facebooku Gminnego Ośrodka Kultury w Somiance.

W zakresie profilaktyki szkolnej planuje się:

1. Organizowanie na terenie wszystkich typów szkół programów profilaktycznych skierowanych bezpośrednio do dzieci i młodzieży. Programy te będą dotyczyły profilaktyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych. Działania te realizowane będą w ramach edukacji zdrowotnej, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
2. Podejmowanie razem ze szkołą działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych (zakup broszur, plakatów, ulotek o treściach edukacyjnych, innych rzeczy o charakterze profilaktycznym itp.). Działania te realizowane będą w ramach edukacji zdrowotnej, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
3. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych. Działania te realizowane będą w ramach edukacji zdrowotnej, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
4. Organizowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla nauczycieli prowadzących zajęcia profilaktyczne z młodzieżą, rozwijających kompetencje pedagogów. Zadania te są realizowane w ramach edukacji kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień o których mowa w Narodowym Programie Zdrowia;
5. Wspieranie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych tematycznie z profilaktyką zdrowotną (np. Zachowaj Trzeźwy Umysł, happeningi, debaty, festyny). Zadania te są realizowane w ramach profilaktyki uniwersalnej, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia.

W zakresie działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dorosłych, planuje się:

1. Inicjowanie przez placówki oświatowe działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowywanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (propagowanie informacji dotyczących „Pomarańczowej Linii” – telefonu zaufania dla rodziców, których dzieci piją/upijają się);
2. Zakup literatury, broszur, ulotek, plakatów i innych form służących oddziaływaniom profilaktycznym;
3. Organizacja zajęć/ warsztatów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji stosowania używek (alkoholu, palenia papierosów, uzależnień behawioralnych, eksperymentowania z narkotykami, dopalaczami).

W zakresie działalności informacyjnej i edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych w zakresie uzależnień behawioralnych planuje się:

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń i symptomów tego rodzaju uzależnień i działania profilaktyczne;
2. Działania profilaktyczne i informacyjne w zakresie identyfikowania oraz reagowania na uzależnienia behawioralne, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych;
3. Psychoedukację w obszarze uzależnień behawioralnych;
4. Edukację kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień, w szczególności: nauczyciele, terapeuci z placówek leczenia uzależnień, konsultanci w punktach konsultacyjnych, pracownicy socjalni, GKRPA, Zespoły

Interdyscyplinarne;

5. Promocja aktywnego i zdrowego stylu spędzania czasu wolnego, jako alternatywy dla używania Internetu.

Zadanie 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Dofinansowanie podejmowanych przez instytucje działań związanych z:
 - profilaktyką;
 - przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
 - pracą z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi.
2. Współpracę z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wyszkanie, GPPZiP w Wyszkanie, grupami samopomocowymi w zakresie działań rozwiązywania problemów uzależnień, profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Propagowanie trzeźwości wśród osób potrzebujących wsparcia poprzez nieodpłatne udostępnienie lokalu na organizowanie spotkań, tj. grupa samopomocowa AA.

Zadanie 5.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 (reklama i promocja napojów alkoholowych) i art. 15 (m.in. zakaz sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia) ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów reklamy napojów alkoholowych Gmina będzie podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Systematyczną współpracę z policją i wymiarem sprawiedliwości;
2. Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w zakresie określonym ustawą;
3. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz sprzedaży osobom nieletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw;
4. Monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podanie napojów alkoholowych;
5. Monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 z póź. zm.);
6. Działania edukacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych.

Zadanie 6.

Zapewnienie warunków do realizacji zadań ustawowych przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizację wymienionego zadania planuje się poprzez:

1. Stałą obsługę administracyjną i zapewnienie zaplecza lokalowego, pokrywanie wszelkich wymaganych prawem kosztów działań GKRPA,
2. Zapewnienie środków na wynagrodzenia dla członków GKRPA,
3. Podnoszenie kompetencji poprzez organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i Zespołu Interwencyjnego oraz kadry OPS i oświaty z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Zadanie 7.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizację tego zadania planuje się poprzez:

1. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, lub innych środków odurzających i ich rodzin, osób opuszczających zakłady karne, osób zagrożonych kryzysem bezdomności, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób długotrwale bezrobotnych.
2. Działania realizowane przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somiance, Powiatowym Urzędem Pracy w Wyszkowie.

VII ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z art. 4¹ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Konieczność ujęcia w Gminnym Programie zasad wynagradzania członków GKRPA nakłada art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy.

W związku z powyższym, ustala się wynagrodzenie w wysokości po 100,- zł dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w wyniku której zostanie skontrolowanych minimum 5 punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Powyższe wynagrodzenie będzie przysługiwało członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będących jednocześnie pracownikami Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej – jeśli posiedzenie odbywać się będzie po godzinach pracy w urzędzie tj. po godz. 16.00 lub w dni wolne od pracy w urzędzie.

VIII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Podstawowym źródłem finansowania zadań przyjętych w ramach niniejszego Programu są środki finansowe budżetu gminy Somianka pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. – zgodnie z regulacjami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wydatki związane z realizacją Programu będą zabezpieczane w budżecie gminy na każde z lat objęte perspektywą czasową niniejszego dokumentu.

IX ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu są mieszkańcy i mieszkanki Gminy Somianka – dzieci, młodzież, dorośli, w tym seniorzy.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są głównie do całych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą. Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem. Program adresowany jest także do osób pijących alkohol i używających narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy; uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne); utrzymujących abstynencję i współuzależnionych – rodzin i bliskich (działania wspierające).

X ZAKŁADANE REZULTATY

- Zwiększenie wiedzy na temat problemów oraz kosztów społecznych i ekonomicznych związanych z piciem alkoholu,
- Poprawa funkcjonowania zdrowotnego i społecznego osób uzależnionych utrzymujących abstynencję,
- Zwiększenie odsetka osób korzystających z profesjonalnej pomocy w zakresie leczenia uzależnienia i współuzależnienia,
- Zwiększenie świadomości w zakresie profilaktyki uzależnień,
- Zwiększenie udziału w kształtowaniu świadomości i przekonań społecznych w temacie uzależnień, przemocy domowej,
- Upowszechnienie i utrwalanie postaw abstynenckich,
- Umocnienie współpracy lokalnych przedstawicieli instytucji publicznych i środowisk abstynenckich działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.